© Van Oorschot / Frank Bokern 2023

Provo's in de Petit Tanneur

Fragment uit 'Het Jekerkwartier. Broedplaats van vrolijk verzet'

Op donderdag 21 april 1966 trekt een groep Maastrichtse jongeren vanuit de Petit Tanneur naar het beeldje van de *Mestreechter Geis* op de kop van de Stokstraat. Ze noemen zich provo's en ze gaan geschiedenis schrijven: ze gaan een happening houden. Dat doen ze al sinds september 1965, maar het heeft even geduurd voordat ze genoeg *happeners* weten te verzamelen dat gemeente, politie en pers er niet meer omheen kunnen. Dit keer zijn ze met tweehonderd mensen en zijn ze vastbesloten hun punt te maken. Roel Bos, samen met Yves van Kempen de oprichter van de Maastrichtse provobeweging Lynx: 'In Amsterdam was van alles aan de hand, in andere steden begon het ook, en ik dacht: verdomme, en Maastricht dan? We waren niet uit op een revolutie, maar we wilden wel verandering. In Maastricht was er geen enkel tegengeluid. De happenings bij het Lieverdje spraken erg tot mijn verbeelding. En ik zag meteen dat we zoiets ook goed konden doen bij de *Mestreechter Geis*. Dan krijg je een herkenbaar verhaal en snappen jongeren meteen waar het om gaat.'

Roel Bos en Yves van Kempen zijn allebei geboren en getogen in Maastricht, maar ze studeren in Amsterdam. De twee komen elk weekend naar het zuiden en vinden hun gelijken in de Petit Tanneur. Het café wordt uitgeroepen tot de 'magiese tempel van het maastrichtse provotariaat'. Dit wordt de plek waar ze hun happenings bedenken en voorbereiden. Het Jekerkwartier is een vergeten stukje stad waar de gemeente zijn handen van af heeft getrokken, zoals dat eerder het Stokstraatkwartier is overkomen. Het stadsbestuur heeft niets geleerd van dat verleden: ook de buurt rond de Kleine Looiersstraat maakt dankbaar gebruik van de afwezigheid van de overheid en groeit uit tot een vrijstaat, een deel van de stad waar alles kan en alles mag. En de Petit Tanneur bevindt zich in het hart van die vrijstaat. Provo Max Schwiebert: 'Eigenaar Dickie Zwarts was een ontzettend vrijgevochten, losbandig type. Alles was daar mogelijk.'

De Maastrichtse Amsterdammers Bos en Van Kempen vinden een steunpilaar in Fons Hermans, de broer van Toon Hermans, de dan zeer bekende cabaretier. Fons Hermans is activistisch, lid van de PSP en correspondent Limburg voor het progressieve weekblad *Vrij Nederland*, en hij onthaalt de provobeweging met open armen. De rest van hun aanhang werven de twee provo's met hun happenings en met hun blad *Lynx,* dat als ondertitel heeft: *Gesch(r)ift voor de lieve revolutie*. Roel Bos kan de namen van de harde kern van *Lynx* nog moeiteloos opsommen: Jan Moling, Max Schwiebert, Vic Willems, Nick Moust, Wil Ramaekers, Huub Rousseau, Leon Delvoie en Jef van den Hove. Ze krijgen honderden volgelingen. Max Schwiebert: 'Provo was geen besloten club. Iedereen kon zich aansluiten. Als we een happening organiseerden en mensen wilden meedoen, dan

© Van Oorschot / Frank Bokern 2023

kon dat. Het was ludiek, maar ook wel spannend. En gewoon gezellig.' Dat beaamt Loe Mirrer, een van de jongens die zich hebben aangesloten. Loe zit dan in militaire dienst en is gelegerd in Oirschot, maar in de weekeinden bivakkeert hij in de Petit Tanneur: 'Natuurlijk deed ik mee met de happenings. Daar deed iedereen aan mee. Maar als de politie kwam, gingen we meestal snel terug naar het café. We waren echte Maastrichtse provo's: het moest wel gezellig blijven.'

De provo's apen in eerste instantie vooral na wat ze in Amsterdam doen, vertelt Loe Mirrer: 'In het begin riepen we zelfs "uche, uche, uche", want dat was wat ze in Amsterdam immers ook deden. Maar al snel werd het echt, werd het toch iets van ons.' In een stad waar de verhoudingen al eeuwen onwrikbaar vastliggen is er maar weinig nodig om reuring te veroorzaken. Loe: 'We deden soms maar wat. Maar het had wel effect. De happenings kregen veel publiciteit. Uiteindelijk hebben de provo's zeker bijgedragen aan de vernieuwing van de Maastrichtse cultuur.' Dat beaamt Max Schwiebert: 'Zodra we optrokken naar de *Mestreechter Geis* voor een happening, sloeg de paniek toe op het politiebureau en het gemeentehuis. Dan reden de politiewagens uit en kwamen de agenten met knuppels in de aanslag op ons af. Want *happenen* mocht niet. Terwijl het eigenlijk niks voorstelde.'

Maar het stelt wel degelijk wat voor. Het stadsbestuur, in het blad *Lynx* steevast aangeduid als 'het feodaal gezag', raakt compleet ontregeld. De provo's besmeuren tijdens de happening op 21 april de *Mestreechter Geis* met witte verf, verspreiden pamfletten waarin ze oproepen tot een protestmars naar de woning van de burgemeester in het Villapark, bezigen daarbij volgens de politie 'voor de burgervader beledigende termen' en laten kreten horen als 'leve de republiek'. Burgemeester Willem baron Michiels van Kessenich kan er niet mee omgaan. Hoewel hij later de opstand van de Maastrichtse jongeren danig heeft proberen te bagatelliseren, neemt hij het hoog op. Dat komt misschien ook wel omdat de *Mestreechter Geis* in 1962 een geschenk was van de Maastrichtse bevolking bij zijn 25-jarig ambtsjubileum: het is zíjn beeldje. Voor Lynxprovo Jan Moling juist de reden om de *Mestreechter Geis* te zien als 'het symbool van de zelfgenoegzaamheid van het Maastrichtse notabelenschap'. Op dat 'notabelenschap' is de burgemeester zelfs bij zijn afscheid in 1967 nog trots. Hij heeft in zijn dertig jaar als burgemeester 'een aristocratisch beleid trachten te voeren', vertelt hij in *Trouw*, al ziet hij dan wel in dat niet iedereen daarvan was gediend: 'Dat is soms niet begrepen.' Het is mooi uitgedrukt: de burgemeester heeft niet eens aangevoeld dat mensen het in de jaren zestig op zijn zachtst gezegd opvallend vonden dat hij op zondag met de steek op zijn hoofd, de ambtsketting om en al zijn onderscheidingstekens opgespeld de mis bijwoonde in de Onze Lieve Vrouwekerk, ook nog gezeten op een speciale stoel op het priesterkoor zodat elke kerkganger hem goed kon zien.